

BETLIARSKE NOVINY

Betlerskie noviny

24

NEPREDAJNÉ

Ročník XIV.

Marec 2015

Z obsahu:

VÝMENA „STRÁŽÍ“	str. 2	PÄŤDESIATNICI V KAŠTIELI	str. 9
SPRAVODAJSTVO		BETLIARSKI DÔCHODCOVIA	
ZO ZASADNUTÍ OcZ	str. 2 - 3	SA NENUDIA	str. 10 - 11
VYSTÚPENIE NOVOZVOLENÉHO		ROK ĽUDOVÍTA ŠTÚRA	str. 11
STAROSTU	str. 4	ČO BOLO A ČO EŠTE JE	
MONOGRAFIA		V OKOLÍ OBCE BETLIAR	str. 12 - 13
OBCE BETLIAR	str. 4	NEHCENÁ A ŤAŽKÁ	
70. VÝROČIE SNP	str. 5	TÉMA KU KÁVE	str. 13
SPOMIENKA NA 70. VÝROČIE		19. ROČNÍK JAZDY SV. HUBERTA	
OSLOBODENIA OBCE	str. 6	V BETLIARI	str. 14
POMÔŽTE NÁM!	str. 7	CESTA DO GALILEY	str. 15
ČESTNÉ OBČIANSTVO	str. 6	PÔSTNE OBDOBIE	str. 16
ČÍM ŽILA OBEC		POHREBNÉ PODPORNÉ	
V II. POLROKU 2014	str. 7	ZDRUŽENIE	str. 16 - 18
NOVÁ NÁDEJ		ŠACHOVÝ TURNAJ	str. 17
PRE MÚZEUM	str. 7 - 8	FUTBALOVÉ OKIENKO	str. 17
ARS ANTIQUA EUROPAE		SPOLOČENSKÁ RUBRIKA	str. 18
IN VIA GOTHICA	str. 8		

POZÝVAME VÁS:

- 7. 5. 2015 o 17,00 hod. - 70. výročie oslobodenia našej vlasti - spomienková slávnosť na miestnom cintoríne,
- 10. 5. 2015 o 15,00 hod. - Deň matiek - miestna oslava sviatku matiek v kultúrnom dome,
- 23. 5. 2015 - Obecný výstup na Volovec, 20. ročník memoriálu Daniela Fabínyho,
- 23. 5. 2015 o 19,00 hod. - stavenie „Mája“ na námestí pred budovou OcÚ podľa tunajších zvykov na Rusadlie,
- vystúpenie folklórneho súboru,
- 30. 5. 2015 - Medzinárodný deň detí v športovom areáli na miestnom ihrisku,
- 29. 6. 2015 - Rozlúčka so školou v kultúrnom dome

V Ý M E N A „ S T R Á Ž Í “

Minúty, hodiny, dni a roky. Stále v rovnakom tempe, neúprosne a neomylnne ich prideliť z našej náruče čas nám všetkým. Niekedy nám do cesty stavia prekážky, trápenia, bolesti, rôzne problémy, ale čas má v zásobe aj dni výnimočné, plné slnka, krásnych zážitkov a šťastia. Deň 10. november 2014 bol výnimočný, slávnostný. Konalo sa totiž posledné zasadnutie obecného zastupiteľstva vo volebnom období rokov 2010 – 2014 a pán Július Farkašovský odchádzal zo svojho úradu.

Do funkcie starostu obce Betliar nastúpil dňa 1. 10. 1999 a tento úrad zastával celých 15 rokov. Bola to cesta plná úskalí, prekážok, veľkej zodpovednosti, hľadania kompromisov, ale veríme, že i radostných stretnutí, úspechov a naplnenia cieľov. V mene všetkých obyvateľov obce Betliar i touto cestou mu za pätnásťročné úsilie ďakujeme a želáme v ďalšom živote veľa zdravia a šťastia.

Mgr. Erika Jergová

Spravodajstvo zo zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Betliari

Ustanovujúce zasadnutie Obecného zastupiteľstva dňa 10. decembra 2014

OcZ vzalo na vedomie výsledky volieb do orgánov samosprávy obce a vystúpenie novozvoleného starostu. Konštatovalo, že novozvolený starosta obce Ing. Ľubomír Zatroch zložil zákonom predpísaný sľub starostu obce a novozvolení poslanci obecného zastupiteľstva: Jozef Ďurán, Július Farkašovský, Marta Gubeková, Dušan Ivanko, Mgr. Erika Jergová, Michal Teraj ml. a Bc. Jarmila Žúdelíková zložili zákonom predpísaný sľub poslanca obecného zastupiteľstva.

OcZ poverilo poslanca OcZ Júliusa Farkašovského zvolávaním a vedením zasadnutí obecného zastupiteľstva v prípadoch podľa § 12 ods. 2 prvá veta, ods. 3 tretia veta, ods. 5 tretia veta a ods. 6 tretia veta zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

OcZ zriadilo obecnú radu a za členov obecnej rady zvolilo poslancov: Július Farkašovský, Mgr. Erika Jergová a Bc. Jarmila Žúdelíková.

OcZ zriadilo komisie a zvolilo predsedov komisií:

- Komisia ochrany verejného poriadku a životného prostredia: Július Farkašovský,
- Komisia finančná, správy obecného majetku, výstavby a rozvoja obce: Jozef Ďurán,
- Komisia športu a telovýchovy: Dušan Ivanko,
- Komisia kultúry, vzdelávania a mládeže: Mgr. Erika Jergová,
- Komisia sociálna, zdravotná a bytová: Bc. Jarmila Žúdelíková.

OcZ určilo v súlade so zákonom NR SR č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí v znení neskorších predpisov v rozsahu určenom doterajším obecným zastupiteľstvom najneskôr 90 dní pred voľbami mesačný plat starostu Ing. Ľubomíra Zatrocha vo výške 1.360,- EUR.

2. zasadnutie Obecného zastupiteľstva dňa 26. februára 2015

OcZ vzalo na vedomie informáciu riaditeľa SNM Múzea v Betliari Mgr. Júliusa Barczyho o navrhovaných aktivitách a podujatiach múzea v roku 2015.

OcZ schválilo plán zasadnutí OcZ a obecnej rady v Betliari na rok 2015 a Program obce na rok 2015. Program obce vychádza z potrieb a možností, upevňuje tradície obce, umocňuje významné dni a udalosti, ktoré zohrávajú významnú úlohu v živote obyvateľov obce. Obsah a úlohy Programu v časti 1. sú kryté finančnými prostriedkami z rozpočtu obce. Z navrhnutých akcií zameraných na zveľaďovanie a rozvoj obce v časti 2. Programu odporúča ako prioritné nasledovné akcie: príprava na zriadenie zberného dvora odpadov, oprava poškodených miestnych komunikácií a výmena strešnej krytiny na budove obecného úradu.

OcZ zvolilo členov komisií OcZ nasledovne:

Komisia ochrany verejného poriadku a životného prostredia

Predseda: Július Farkašovský

Členovia: Pavol Kušnier, Branislav Lux

Komisia finančná, správy obecného majetku, výstavby a rozvoja obce

Predseda: Jozef Ďurán

Členovia: Bc. Ivan Tököly, PhDr. Beáta Šlosárová, Miroslav Potmák

Komisia športu a telovýchovy

Predseda: Dušan Ivanko

Členovia: Michal Teraj, Ladislav Kováč, Ľubomír Árvay ml.

Komisia kultúry, vzdelávania a mládeže

Predseda: Mgr. Erika Jergová

Členovia: Ing. Helena Elexová, Lenka Plačková

Komisia sociálna, zdravotná a bytová

Predseda: Bc. Jarmila Žúdelíková

Členovia: Bc. Andrea Podolinská, Ľubica Zatrochová

Zástupca OcZ do školských rád ZŠ a MŠ: Marta Gubeková.

pokračovanie na 3. str.

Spravodajstvo zo zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Betliari

dokončenie z 2. str.

OcZ vzalo na vedomie podanú Správu o výbere miestnych daní a poplatkov za rok 2014 s tým, že je potrebné ďalej pokračovať vo vymáhaní pohľadávok obojstranne prijateľnou formou

OcZ súhlasilo s vyhlásením prenájmu verejných priestranstiev obce formou verejnej súťaže na účely výberu poplatku (parkovného) za užívanie verejných priestranstiev v období od 1. 4. 2015 do 31. 10. 2015.

OcZ vzalo na vedomie informáciu starostu obce o poverení poslancov a člena obecnej rady Júliusa Farkašovského zastupovaním starostu obce podľa § 13b zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

OcZ prerokovalo petíciu občanov obce Betliar za okamžité zastavenie prepravy drevnej hmoty cez ulice Cintorínsku a Kaštieľnu s tým, že nakoľko požiadavka občanov nemá oporu v zákone, problém bude riešený reguláciou nákladnej dopravy a vyčíslením škôd na komunikáciách po skončení zimného obdobia, za účelom združenia finančných prostriedkov na opravu komunikácií v roku 2015, kedy sa predpokladá aj s ukončením prepravy kalamitnej drevnej hmoty.

OcZ súhlasilo s postupom riešenia prijatia kontokorentného úveru určeného pre samosprávu za účelom preklenutia krátkodobej nepriaznivej finančnej situácie od VÚB Banky vo výške 20.000.- € na rok 2015.

OcZ schválilo za zástupcu obce v Oblastnej organizácii cestovného ruchu Slovenský raj starostu obce Ing. Ľubomíra Zatrocha.

OcZ vzalo na vedomie informáciu starostu obce o riešení požiadaviek

občanov obce zo stretnutia poslancov OcZ s členmi Jednoty dôchodcov Slovenska – MO Betliar na členskej schôdzi 9. 1. 2015, s tým, že ďalšia správa bude podaná na nasledujúcom zasadnutí OcZ.

OcZ dalo súhlas starostovi obce robiť v priebehu roka 2015 úpravu rozpočtu v nevyhnutných a odôvodniteľných prípadoch podľa vzniknutej situácie pri čerpaní jednotlivých položiek rozpočtu v rozsahu do výšky 25 % pridelených finančných prostriedkov na jednu nákladovú položku rozpočtu. O úprave rozpočtu bude starosta pravidelne informovať OcZ.

OcZ schválilo prihlásenie obce Betliar do Národného projektu – Dátové centrum obcí a miest (DCOM).

OcZ súhlasilo, aby Okresný úrad Rožňava, pozemkový a lesný odbor zabezpečil zo štátnych prostriedkov vypracovanie projektovej dokumentácie na rekonštrukciu a spevnenie poľných ciest a chodníkov v extraviláne obce Betliar, ktorých vlastníkom je obec Betliar, v súlade so schválenou dokumentáciou Projektu pozemkových úprav v Betliari, časť 2/b Plán spoločných a verejných zariadení a opatrení z roku 2012, a to pre sedem komunikácií – nespevnených prasných poľných ciest a chodníkov.

OcZ schvaľuje výšku členského príspevku do miestnej knižnice, a to nasledovne: dôchodcovia a deti do 15 rokov 1,00 €/rok, ostatní členovia 2,00 €/rok.

Vystúpenie novozvoleného starostu Ing. Ľubomíra Zatrocha na I. zasadnutí obecného zastupiteľstva 10. 12. 2014

Vážení poslanci, vážení spoluobčania, dámy a páni!

Na začiatku môjho funkčného obdobia chcem sa poďakovať všetkým svojim voličom a ubezpečiť ich, že budem dôsledne realizovať svoj volebný program. Poďakovanie patrí i mojim protikandidátom aj ich voličom, za účasť vo voľbách.

Dovoľte mi, aby som sa z tohto miesta poďakoval odchádzajúcemu starostovi, pánovi Júliusovi Farkašovskému, ktorému chcem z úprimného srdca poďakovať za všetko, čo pre našu obec urobil - a bolo toho veľa.

Vážení poslanci.

Dovoľte mi v prvom rade, aby som Vám všetkým zablahoželel k zvoleniu za poslancov a vyslovil presvedčenie, že v nasledujúcich štyroch rokoch spoločne urobíme maximum, čo bude v našich silách, v prospech našich občanov i celej obce.

Pre Vás, znovuzvolených, ktorí sa opätovne vraciate k tejto funkcii, verím, že robíte tak s vedomím, že naši občania Vám vyjadrili svoju dôveru vo vaše schopnosti. Neexistuje vyššia pocta vo verejných službách, ako slúžiť svojim spoluobčanom cez inštitú

tút miestnej samosprávy a byť odmeneným za predchádzajúce služby opätovným zvolením.

Ludia nás budú hodnotiť nie podľa reči, ale podľa skutkov. A tých bude potrebné vykonať veľmi veľa. Nielen pri budovaní obce v jej skrášľovaní, v medziľudských vzťahoch, ale i pri upevňovaní hrdosti na ňu, na organizačnú prácu, na vlastný prehľad, dôraz na vzdelávanie, kultúru, osvetovú prácu, na našu mládež. Nech je srdcovou záležitosťou nás všetkých s podporou a pomocou našich občanov. Želajme si navzájom zdravie, silu a vytrvalosť, spokojnosť v našich rodinách, ale hlavne u občanov, našich voličov.

Takmer pre všetkých z vás nie sú kompetencie poslanca ničím novým. Chcem vysloviť presvedčenie, že v nadchádzajúcom volebnom období nájdeme všetci spoločnú reč, že budeme vždy vychádzať z reálnych skutočností a podľa toho budeme prispôbovať aj rozpočet obce pre jednotlivé roky.

Chcem zároveň vysloviť myšlienku, že vy, poslanci, ste boli volení za rôzne politické strany,

ale mojím prianím je, aby po dnešnom ustanovujúcom zasadnutí obecného zastupiteľstva sme splynuli v jednotný celok, s jednotným myslením, ako ďalej postupovať pri rozvoji a zveľaďovaní našej obce, pretože len spoločnými silami to zvládneme.

Vážení poslanci!

Na dnešnom ustanovujúcom zasadnutí obecného zastupiteľstva sme zatiaľ zložili sľub, že svoje sily a um odovzdáme v prospech našich občanov a našej obce. Čaká nás ešte konštituovanie ďalších orgánov našej samosprávy, zriadenie komisií a začlenenie Vás, poslancov, ale i ďalších občanov do týchto orgánov. Myslím si, že je tu namieste vysloviť želanie aby sa nám spoločne podarilo naplniť nielen moje myšlienky z predvolebného programu, ale aj myšlienky a námety vás, tu prítomných, i našich občanov.

Stali sme sa novými správcami našej obce. Naším poslaním bude v nasledujúcich štyroch rokoch pamätať na tých, ktorí nám to umožnili. Sú to naši partneri, občania našej obce.

Nech sa nám v práci darí!

MONOGRAFIA OBCE BETLIAR

*Vítaj, knižka, medzi nami, v kraji, kde zem dobrá je.
Nad kolískou z našich dlaní, každý ti dnes popraje,
by si múdrosť prinášala v slovách, ktoré dedíme,
ako staré matky vravia: víťaj v rodnej dedine.*

Dňa 6. decembra, v deň svätého Mikuláša, v deň, ktorý so sebou prináša radosť zo vzájomného obdarovávania, bola v kultúrnom dome v Betliari slávnosť venovaná zrodu historicky prvej monografickej publikácie venovanej obci Betliar. V slávnostnej atmosfére, ktorú umocnilo vystúpenie spevokolu pri evanjelickom cirkevnom zbore pod vedením Mgr. L. Gdovinovej a pred zrakmi pozvaných hostí bola Monografia obce Betliar slávnostne uvedená do života pokropením vodou z Krivého potoka, nabratej na sútoku Červeného a Palušovho potoka. Akt uvítania uskutočnili zostavovateľ publikácie Ľudovít Ján Šomšák, dlhoročný kronikár Alexander Maduda a lektorka publikácie Edita Kušnierová. Vydaním Monografie sa Betliar zaradil medzi obce, ktoré majú zdokumentovanú celú svoju históriu v jednom ucelenom diele. Monografia predstavuje bohatú paletu historických udalostí od najstarších čias až po súčasnosť. Základným prameňom zachytených udalostí v Monografii bola obecná kronika, ale aj iné písomnosti získané z rôznych archívnych zápisov. Publikácia by neuzrela svetlo sveta bez húževnatej práce spoluautorov, ktorí spracovali údaje do jednotlivých kapitol. Autorský tím tvoril zostavovateľ JUDr. Ľudovít Ján Šomšák a prispievatelia Mgr. Monika Skalská-Tihányiová, PhD., Mgr. Sylvia Lörinčíková, PhD., Štefánia Kaňúrová, Mgr. Edita Kušnierová, Mgr. Ľudmila Farkašovská, Mgr. Erika Jergová, RNDr. Ondrej Rozložník, Ing. Peter Kúkelčík, Ing. Ján Kravárik a Ing. Erich Veselényi. V publikácii boli použité i zachované materiály miestnych rodákov Jána Schlosára, Jána Miklóšika a Jána Kušnieru – Dolinu.

Vydanie publikácie finančne podporili Slovenské magnetizové závody, a. s. Jelšava, Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Urbárske a pasienkové pozemkové spoločenstvo Betliar, Július Farkašovský, Bet-

liar, Ing. Ľudovít Schlosár a RNDr. Jozefína Schlosárová, Bratislava, PhDr. Marta Šamová a Ing. Pavol Šamo Košice, Jarmila Šarkanová, r. Šomšáková, Točnica a poslanci Obecného zastupiteľstva Betliar vo volebnom období 2010 – 2014.

Monografia je plná spomienok, historických udalostí z rôznych období života obce. Je to pozoruhodné, takmer 400-stranové dielo s množstvom fotografií, ktoré si určite zaslúži čestné miesto v každej knižnici. A na záver slovo autora: „Monografia je poďakovaním všetkým tým neznámym a známym ženám a mužom žijúcim po oboch stranách Krivého potoka, pod ochranou Volovských vrchov, v tieni hory Turecká v doline Slanej.“ (Ľudovít Ján Šomšák)

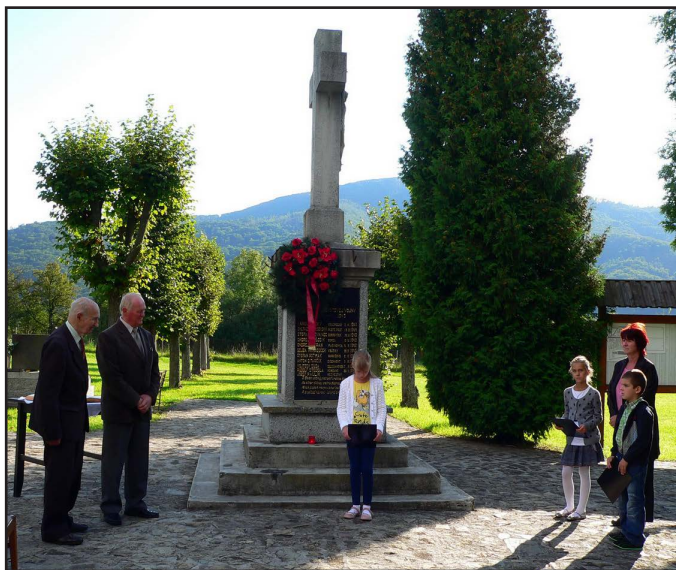
Záujemcovia si monografiu môžu zakúpiť na Obecnom úrade v Betliari za cenu 15 Euro.

70. výročie SNP

Každoročne si v našej obci s úctou a pietou spomíname na tých, ktorí položili svoje životy na oltár slobody v Slovenskom národnom povstaní preto, aby nastávajúce generácie mohli žiť v mieri. Pri pamätníku padlých na miestnom cintoríne sme si 28. augusta 2014 pripomenuli významné 70. výročie Slovenského národného povstania, ktoré je výrazne zapísané v dejinách slovenského národa. Spomienkové oslavy SNP sa začali tichou spomienkou a pietnym aktom kladenia venca k pamätníku padlých hrdinov, ktorý sa stal symbolickým spoločným hrobom všetkých známych aj neznámych statočných hrdinov, ktorí položili svoje životy za našu slobodu.

So slávnostným príhovorom vystúpil člen Slovenského zväzu profitašistických bojovníkov v Betliari pán Alexander Maduda. Slávnosť spríjemnili svojím vystúpením i žiaci základnej školy. V závere pozval všetkých zúčastnených starosta obce pán Július Farkašovský na malé občerstvenie do kultúrneho domu, ako i na pokračovanie slávnosti pri vatre na Nižnom Záhumní vo večerných hodinách. SNP je morálnym odkazom dnešku. Chráňme mier pre seba i budúce generácie, aby sme už nikdy nemuseli do slovenských dejín zapisovať udalosti, ktoré majú prívlastok vojnové.

Spomienka na 70. výročie oslobodenia obce

Obec Betliar bola oslobodená 23. januára 1945. Nemecké vojsko, ktoré bolo v Betliari, odišlo z obce 22. januára 1945. Pri svojom odchode z obce vyhodilo do vzduchu veľký most na hlavnej ceste, ktorý slúžil dlhé roky a bol vymurovaný z kameňa. Do vzduchu vyhodili tiež menší most cez potok, pred katolíckym kostolom. Odišli nevedno kam, zastavili sa až niekde na Pohroní.

Noc po odchode Nemcov strávil občania v pivniciach. Kto mal vlastnú pivnicu, ukrýval sa v nej. Väčšina občanov však pod

svojím domom pivnicu nemala. Tí sa ukrývali vo veľkej pivnici pod budovou správy kaštieľa. V pivnici mal veľkostatok uložené zemiaky. Na týchto zemiakoch ľudia ležali a spali. Noc bola pokojná, nebojovalo sa. Preto sa všetci vrátili domov.

Ráno už boli v obci rumunskí vojaci. Tí keď videli, že most na hlavnej ceste je zničený, pomohli si tak, že do potoka navozili hrubé dreva z drevoskladu. Naukladali ich vedľa seba do potoka. Potok povyšše mosta bol pomerne plytký, rýchlo sa zaplnil

hrubými drevami. Po nich prešli na druhú stranu potoka nielen vozy, ale aj nákladné autá. Malá skupinka ľudí pomáhala rumunským vojakom. Nemci nechali v Polome jeden mínomet. Ten začal paľbu do priestoru pri zničenom moste. Pritom bol ťažko zranený náš občan Ján Oravec. Jeho ranená ruka mu ostala nehybnou až do konca jeho života. Paľba z mínometu poškodila aj niekoľko domov.

Hoci zima bola predtým bez snehu, napadlo ho do ďalšieho dňa tak veľa, že starosta obce

musel vyzvať všetkých mužov, aby prišli s lopatami odhadzovať sneh z cesty medzi Betliarom a Polomou. V tom čase (od 1. 10. 1944 - 10. 3. 1945) vykonával funkciu predsedu revolučnej rady národného výboru poštmajster Martin Kriak. (pozn. redakcie)

Z oslobodenia obce sa všetci občania úprimne tešili, lebo mohli opäť chodiť do Rožňavy, čo predtým za šesť rokov nebolo možné.

Alexander Maduda

POMÔŽTE NÁM!

Obecné zastupiteľstvo má záujem naďalej zaplňať biele miesta histórie našej obce a našich predkov. Jedným z tých miest je aj starý cintorín, kde sa pochovávalo od 18. storočia do 31. 12. 1930. Radi by sme zhromaždili dnes ešte dostupné mená z úcty k tam pochovaným a pre pamäť budúcich generácií. Uvítali by sme, keby ste nám zapožičali dobové fotografie vzťahujúce sa k starému cintorínu alebo osobám tam pochovaným. Po ich oskenovaní sa vrátia majiteľom. Na zadnú stranu fotografie uveďte, koho sa týka – meno a priezvisko, a komu sa má vrátiť. V predmetnej veci vás môžu osloviť aj osoby poverené obecným úradom, aby informácie zhromažďovali. Zoznam pochovaných bude uverejnený a verejne prístupný.

Príklad informácie o pochovaných (nejde o skutočné osoby): Mária Chudobová rod. Čižmárová, *nar. 15. 6. 1830, + zom. 12. 3. 1874 - Jozef Chudoba, *nar. 8. 1. 1824 - + zom. 10. 3. 1876 – bývali vo dvore, kde sa volalo do Oláha. Deti: Juraj, nar. 1. 7. 1852 - zom. 20. 6. 1853, Zuzana, nar. 3. 2. 1854 – zom. 2. 10. 1900, vydatá Krempašská, bývali vo dvore u Mrázky, deti Štefan Krempašský, nar. 5. 5. 1874, v roku 1894 odišiel do Ameriky, nevie sa, kedy umrel, Albert Krempašský, nar. 6. 3. 1876, zom. 3. 1. 1927. Informácie, ktoré zhromaždíte, môžu tvoriť základ pre spracovanie vášho rodinného rodokmeňa. Keď nebudete vedieť úplné dátumy narodenia a úmrtia, uvediete len rok alebo len mená. Ďakujeme za pochopenie.

Čestné občianstvo obce Betliar

Žije medzi nami veľa celkom obyčajných ľudí, ktorí síce nie sú známi po celom svete, ale predsa sú ich skutky neobyčajné. V piatok 6. decembra 2014 obec Betliar zažila milú slávnostnú udalosť. Nielenže bola uvedená do života Monografia obce, ale aj po prvýkrát v histórii obce bolo udelené čestné občianstvo rodákovi z Betliara JUDr. Ludovítovi Jánovi Šomšákovi, v súčasnosti žijúcemu v Košiciach. Čestné občianstvo obce Betliar bolo pri príležitosti predstavenia Monografie obce udelené za šírenie dobrého mena a zviditeľňovanie obce a za odkrývanie kultúrneho a historického dedičstva obce. Keď starosta obce s insígniou svojej funkcie na hrudi odovzdával nášmu rodákovi dekrét Čestného občana obce Betliar, na tvári pána Šomšáka bolo vidno dojatie. „Ani na jeden deň vo svojom živote som neprestal byť Betliarčanom“ boli prvé slová oceneného po prevzatí dekrétu z rúk starostu obce J. Farkašovského. V závere milej slávnosti venoval hudobný pozdrav ocenenému i všetkým prítomným spevák populárnych piesní Peter Stašák.

Milý čitateľ,

kniha Betliar - monografia, je už niekoľko mesiacov medzi vami. Okrem hodnotných informácií a zaujímavostí je v nej niekoľko nechcených chybičiek za ktoré sa ospravedlňujem. Podpísal sa pod nich časový stres, ktorý bol až príliš reálny. Druhé vydanie (som optimista) bude bez týchto prehreškov. Ďakujem.

Ludovít Ján Šomšák,
zostavovateľ

Čím žila obec v II. polroku 2014

Nedá sa povedať, žeby v niektorom období roka nastal v živote našej obce taký útlm, ktorý by vyvolal otázku „Prečo?“

Slovíčko „útlm“ u nás nepoznáme, pretože dianie v obci je často obohatené bežnými udalosťami, ale i výnimočnými prípadmi. Nebol problém prežiť obdobie od začiatku júla do konca roka s akciami, ktoré prekvapili, poučili nás, zdali sa nám už aj zaužívané, ale vždy sme ich prijali, lebo sa udiali medzi nami, v našom betliarskom spoločenstve. Niekoľkými slovami si ich pripomenieme, aby sme si boli istí, že neboli zbytočné.

11. júla 2014 – do života bola uvedená séria prednášok pod názvom „Piatkové popoludnia u Andrássyovcov“, ktoré pripravili pracovníci Múzea Betliar až do začiatku októbra. Prvá prednáška pod názvom „Rakúsko-uhorská aristokracia – Mýty a skutočnosť“ odznela v podaní lektora PhDr. Daniela Hupka z Múzea Červený Kameň.

18. júla 2014 – slávnostné otvorenie výstavy „Zlato, rubíny, diamanty...“ v predsieni kaštieľa. Druhá prednáška „Gróf Emanuel Andrássy – zberateľ, mecén, umelec“ v podaní Mgr. Júliusa Barczyho.

23. júla 2014 sa uskutočnil III. ročník COUNTRY kotlíka za účasti viacerých družstiev súťažiacich vo varení guláša. Organizátori pripravili aj bohaté kultúrno-spoločenské a športové vyžitie. Objavili sa stánky s produktmi farmárov a podnikateľov. Nesmieme zabudnúť, že gulášovú súťaž vyhralo družstvo dievčat z Betliara.

26. júla 2014 – Andrássyovský piknik spojený s odhalením sôch pri vstupnej bráne do parku. Milá slávnosť, ktorú neoficiálne príhovorom obohatil zastupujúci generálny riaditeľ SNM PhDr.

PaedDr. Viktor Jasaň, prihovorel sa starosta obce i Mgr. Július Barczy, zastupujúci riaditeľ Múzea Betliar. Do programu prispela aj Spevácka skupina evanjelickej cirkvi z našej obce.

1. augusta 2014 – ďalšia zo série prednášok pod názvom „Zdravie je boží dar – nezneužívajte ho, ale využívajte“. Lektorka PhDr. Tünde Lengyelová priblížila šľachtické ženy ako pacientky a liečiteľky a ich medicínske znalosti.

9. augusta 2014 – Oslavy 130. výročia vzniku Dobrovoľného hasičského zboru v Betliari za účasti mnohých tunajších pamätníkov, hostí zo susedných obcí a predstaviteľov okresu.

15. augusta 2014 – Slávnostné otvorenie staronovej expozície exotických trofejí, orientálnych zbraní a egyptológie na reštaulovanom prízemí kaštieľa. Znovu sme objavili exponáty, ktoré tu už boli, ale i veci nové. Účasť bola veľmi pekná, hlavne z Rožňavy a okolia.

22. augusta 2014 – Pútavá prednáška Mgr. Silvie Lörincíkovej pod názvom „Gróf Juraj Andrássy – príbeh reťazového mosta“. Zaujímavé rozprávanie o tom, ako Andrássyovci podnikali, na čom im záležalo a čo ponechali budúcim generáciám.

28. augusta 2014 – Pripomenuli sme si 70. výročie SNP účasťou na pietnom akte pri pomníku padlých na cintoríne, kde po krátkom vystúpení žiakov ZŠ a príhovore Alexandra Madudu bol položený veniec. Večer bola zapálená tradičná vatra – na novom stanovišti – za domom mladých Gubekovcov. Chlieb s masťou a cibulou mal úspech ako vždy, zapíjal sa pohárom vína.

30. augusta 2014 – Ing. Michal Tokovský v prednáške „História záznamu zvuku“ predstavil svoju súkromnú zbierku historických gramofónov a fonografov, boli predvedené aj hudobné ukážky.

5. septembra 2014 – Mgr. Katarína Takácsová z betliarskeho

27. septembra 2014 – Pozdravenie dvoch ročníkov päťdesiatročných rodákov a obyvateľov v priestoroch kaštieľa.

3. októbra 2014 – V podaní lektorky Krajského pamiatkového úradu Košice Mgr. Timey Máteovej bol účastníkom priblížený betliarsky rod Andrássyovcov ako vášnivý poľovnícky rod. Prednáška bola doplnená premietaním fotografií z týchto aktivít. Veľká účasť, pútavé rozprávanie.

11. októbra 2014 – Za krásneho počasia a veľkej účasti návštevníkov sa uskutočnil XIX. ročník Hubertovej jazydy.

21. októbra a 23. októbra 2014 – Mesiac úcty k starším, okresné podujatie v našom KD, o dva dni potom oslavy Mesiaca úcty k starším pre dôchodcov našej obce.

November 2014 – stretnutia občanov s kandidátmi na post starostu obce a funkcie poslancov OZ v obci. Predstavili sa traja kandidáti na post starostu – PhDr. Beáta Šlosárová, Marián Feješ a Ing. Ľubomír Zatroch. Prítomných oboznámili so svojimi volebnými programami.

15. novembra 2014 – Voľby do zastupiteľských orgánov.

5. a 17. decembra 2014 – aktivity členov MO Jednoty dôchodcov na Slovensku.

6. decembra 2014 – Slávnostná prezentácia knihy Monografia Betliara, v Múzeu stretnutie detí s Mikulášom.

31. decembra 2014 – Stretnutie občanov pred obecným úradom, rozlúčka so starým rokom a uvítanie nového roka 2015.

Štefánia Kaňúrová

NOVÁ NÁDEJ PRE MÚZEUM

Zvest' o zmenách v Múzeu Betliar rezonovala v obci už od začiatku roka 2014. Hovorilo sa kde-čo, informácie bez autora, ale v závere roka sa predsa len ľady pohli. Po odchode Mgr. Evy Lázarovej z postu riaditeľky múzea v júni 2014 sa dočasného vedenia ujal Mgr. Július Barczy, zástupca gen. riaditeľa SNM Bratislava pre úsek hradov, zámkov a kaštieľov.

V priestoroch SNM v Bratislave sa 18. novembra 2014 uskutočnilo výberové konanie na obsadenie miesta riaditeľa SNM – Múzeum Betliar. Mgr. Július Barczy bol úspešný a stal sa novým riaditeľom nášho kaštieľa a hradu Krásna Hôrka.

V prospech návštevníkov múzea, okolitého parku i hradu sa pod novým vedením už stihlo urobiť veľa. Zmeny vidíme najlepšie my, ktorí toto prostredie poznáme a veľmi nás mrzelo, že sa niektoré veci zanebdávali.

Dnes už hľadáme do budúcnosti s očakávaním zmien, ktoré znova posunú historickú pamiatku v našej obci do popredia a stane sa opäť vyhľadávaným miestom pre turistov.

Múzeum Betliar má vypracovaný **Program podujatí na rok 2015**.

Už 14. marca v rámci „Vítania jari“ sa v areáli okolo kaštieľa uskutočnila akcia so stánkami s občerstvením, ukázkou jarného upratovania na panstve a tombolou, v ktorej sa budú losovať vstupenky.

V apríli, na Veľkú noc, sa pripravuje pre miestnych škôlkarov zdobenie kríkov stužkami, hľadanie prevrpení v parku. Kaštieľ bude otvorený počas celých sviatkov. V druhej polovici apríla sa uskutoční casting na výber **dvojníčky kráľovnej Alžbety**.

1. mája sa po reštaurovaní vráti na svoj piedestál uprostred fontány socha Psyché a vo fontáne sa opäť spustí voda. Okolo kaštieľa budú umiestnené exotické rastliny z botanickej záhrady, otvorí sa nový bufet, pokladňa a museumshop.

8. mája Popoludnie u Andrassyovcov vyplní prednáška „Domy bez plánov – hrady a kaštiele po 2. svetovej vojne“.

Tradičná „Noc múzeí“ bude 16. mája. V rotunde bude inštalovaná výstava súčasného umelca p. Vargu. Zo zákulisia prípravy výstavy o Sissi bude uskutočnená komentovaná prehliadka. Večer bude prehliadka kaštieľa s baterkami a s hudobnými ukázkami. V popoludňajších hodinách sa budú môcť deti vyšantiť v tvorivých dielňach.

Bohatý bude program aj v mesiaci jún.

1. júna bude otvorená výstava „Jej veličenstvo kráľovná – kráľovná Alžbeta v našich dejinách a predstavách“ (deti budú mať vstup zdarma). O 15.00 hod. sa uskutoční prehliadka výstavy a tlačová konferencia zástupcov médií. O 17.00 hod. bude slávnostne otvorená výstava pre verejnosť. V rámci tejto udalosti vystúpi operná speváčka Adriana Kučerová. Kaštieľ bude sprístupnený do 19.00 hod.

5. júna sa záujemcovia môžu stretnúť s kurátorom výstavy a vypočuť si jeho odborný názor.

13. júna sa budú môcť návštevníci kaštieľa odfotografovať s dvojníčkou kráľovnej Alžbety a jej dvornými dámami v parku.

20. júna profesor PhDr. Roman Holec uskutoční prednášku „V službách cisára Františka Jozefa“. Prednáška bude spojená s predajom knihy.

27. júna sa uskutoční prehliadka s hudobnou vsuvkou (Valčíky pre kráľovnú).

3. júla sa uskutoční prednáška Mgr. Silvie Lörincíkovej PhD. – „Sissi a Gyula Andrassy“.

11. júla sa v rámci tvorivých dielní poskytne možnosť talentovaným deťom vytvoriť voľnú kópiu portréту kráľovnej Alžbety.

25. júla – tvorivé dielne pre deti – tvorba šperkov kráľovnej Alžbety a večer o 19.00 hod. sa uskutoční operetný večer „Melódie pre cisára a poddaných“.

Pokračovanie bohatého Programu podujatí na rok 2015 uverejníme v ďalšom čísle Betliarskych novín.

ARS ANTIQUA EUROPÆ IN VIA GOTHICA

Významným podujatím na vysokej kultúrnej a umeleckej úrovni, ktoré usporiadalo Gemerské osvetové stredisko v Rožňave, bol XIII. ročník medzinárodnej prehliadky historickej hudby európskych regiónov na Gotickej ceste, nazvaný ARS ANTIQUA EUROPÆ IN VIA GOTHICA. Toto veľkolepé podujatie sa pod záštitou JUDr. Zdenka Trebulu, predsedu Košického samosprávneho kraja, konalo v dňoch 19. – 20. septembra 2014.

Hostiteľmi tohto podujatia boli SNM – Múzeum Betliar, obce Štítnik, Krásnohorské Podhradie, Ččejevce, Dedinky, Lipovník, Markušovce a Mesto Rožňava. Počas štyroch dní sa u týchto hostiteľov uskutočnili koncerty hlavne starej hudby, ale aj hudby novšieho pôvodu. Predstavili sa na nich umelci z Maďarska, Srbska, Čiech, Poľska, Slovenska, ale aj domáce talenty z Rožňavy. Úvodným podujatím tejto významnej udalosti bola prednáška Márie Bujnovskej, reštaurátor-

ky, pod názvom „Reštaurovanie a ladenie historických klavírov“. V rámci nej vystúpil v knižnici betliarskeho kaštieľa 19. septembra 2014 s klavírnym koncertom Miklós Nyéky. Jeho účasť potešila návštevníkov a účastníkov série prednášok, ktoré pripravilo Múzeum Betliar. V ten istý deň sa uskutočnilo slávnostné otvorenie festivalu v evanjelickom kostole v Štítniku.

V dňoch 20. – 21. septembra sa uskutočnili vystúpenia umelcov v Andrassyho obrazárni v Krásnohorskom Podhradí, v Katedrále Nanebovzatia Panny Márie v Rožňave, v Kostole Nanebovzatia Panny Márie na Dedinkách, v Gotickom kostole sv. Jána Krstiteľa v Lipovníku, v Evanjelickom kostole Svätej Trojice v Dobšinej, v Ranogotickom kostole v Ččejevciach a v Markušovciach.

Slávnostné ukončenie tohto podujatia sa tradične uskutočnilo dňa 24. septembra 2014 v našom kaštieľi. Už hodinu pred ohlase-

nou slávnosťou sa ku kaštieľu uberali tí, ktorí si takéto udalosti nenechajú ujsť a tí, ktorí si ho chceli vychutnať posediačky. Kým udrela 18. hodina, zaplnené bolo všetko, priestor medzi stoličkami, vstupné schody i schodište na poschodie. Medzi prítomnými sme zbadali Mgr. Helenu Novotnú, riaditeľku GOS v Rožňave, hostí z Košíc a hostiteľských miest. Prítomných privítali „pán gróf a pani grófka“ v historických kostýmoch a vtipnými vstupmi prítomných uviedli do pohody tónov hudby a spevu. V rámci záverečného koncertu sa poslucháčom predstavil v pásme LA SCENA BAROCCA komorný súbor VICTORIA ENSEMBLE z Čiech. Je to zoskupenie muzikantov – dvoch mužov a štyroch žien. Ich sólistkou v Betliari bola mladá, sympatická sopranistka Viktorie Dědečková. Súčasťou ich programu je baroková hudba hraná na dobových nástrojoch a ich kópiách. LA SCENA BAROCCA bola plná

neskorej barokovej hudby a virtuózných árií v podaní speváčky. Druhým vystupujúcim súborom pod názvom „Mladí a nepoznaní“ boli talenty z nášho okolia – Mužské vokálne kvarteto 4G z Rožňavy. Zaujali a potešili sa úprimnému potlesku.

Záverom znel kaštieľom dlhotrvajúci potlesk, obidva súbory vydali zo seba to najlepšie. Potom nastali poďakovania a gratulácie od „duše“ tohto kultúrneho zážitku Mgr. Heleny Novotnej. Ocenila všetkých hudobníkov, spevákov, ako i „pána grófa a pani grófku“. Príjemná atmosféra pohladila každého, kto sa tejto akcie zúčastnil.

Poďakovanie od účastníkov patrí predovšetkým p. Mgr. Heleny Novotnej a kolektívu GOS v Rožňave, ich nadriadeným orgánom z Košíc, p. Mgr. Júlioso- vi Barczimu a každému, kto sa akýmkoľvek spôsobom pričinil o úspech tohto podujatia.

Š. K.

Päťdesiatnici v kaštieli

Stretnutie spolužiakov a rovesníkov v historických priestoroch kaštieľa určite patrí k nezabudnuteľným zážitkom. Túto tradíciu zaviedol a dodržiaval starosta obce, p. Július Farkašovský. A tak sme sa aj my, narodení v roku 1963 a 1964 stretli 27. 9. 2014 a zažili tak slávnostnú udalosť popri bežnom živote, ktorá sa svojou dôstojnosťou blížila sobášnemu aktu.

Z 52 pozvaných nás prišlo 19. Bolo to úprimné a spontánne stretnutie. Spomínalo sa na všetko, pretože päťdesiatka je už metou, pri ktorej sa patrí spomaliť a bilancovať. - Ako v rozprávke O troch grošoch. Každý vie, ako žije, čo si požičal a čo vracia. Vyštudovali sme, založili si rodiny, snažíme sa ich zabezpečiť, niektorí sa už tešia z vnúčat a niektorí sme ešte stále deťmi, vďaka svojim žijúcim rodičom.

Týmto stretnutím sme si my, domáci, pripomínali svoje detstvo, ktoré bolo iné aké majú naše deti.

Po spoločných hrách v dedine sme sa rozchádzali za súmraku. I napriek povinnostiam v škole, kde sme ako starší chodili i popoludní. Absolvovali sme školskú družinu, prácu v pionierskej organizácii – súťaže, zberové aktivity, divadlo ... a až potom voľno. Naša Alma Mater uchováva všetky zápisy vo svojej kronike a pamätnej knihe. Dnes sa deti nudia, ale my sme to nepoznali. Vyhrali sme televízor, ktorý sme si neužili, lebo televízia vysielala v skrátrenom režime, nie ako dnes. Po skončení základnej školy sa niektorí rozutekali do sveta, ale väčšina sa opäť vrátila domov a usadila natrvalo. Do kolektívu jubilantov boli pozvaní všetci s trvalým pobytom. Väčšina tu žije roky, preto sa poznáme, veď sú to manželky našich „chlapcov“ a navyše štafetu spolužiakov prevzali naše deti, takže sme sa vidali na rodičovských zasadnutiach. Zvláštnosťou je, ak spolužiaci spolu absolvujú školské časy od

materskej až po strednú školu. Podarilo sa to našej „betliarskej trojke“ ako nás na gymnáziu volali. Ružena, Miroslav a ja sme zvládli celkom slušný školský maratón.

Prevažná časť Betliarčanov sú patrioti, pretože len málokde náš kaštieľ nepoznali a najčastejšia odpoveď bola, že tam boli ako žiaci na školskom výlete. Osobne si myslím, že Gemer je perlou Slovenska, pretože tu máme čo ukázať - vďaka dielu prírody i našich predkov.

Rozchádzali sme sa naplnení pocitom radosti a spolupatričnosti, lebo takéto stretnutia nie sú každodenné, nezáleží na postavení či titule, ani na tom, kto ako vyzerá, či na koľko sa cíti, ale na snahe nájsť s tým druhým spoločnú reč. Uvedomili sme si, že sme zrelí ako dobré víno a hlavne vieme, kam patríme a že tu, v Betliari, sme doma! V poslednom období sa do našej obce prisťahovalo dosť ľudí, ktorých

niekedy identifikujeme len podľa auta, ale rešpektujeme ich.

Žiaľ, boli aj smutné spomínania, lebo už v našich radoch a školských laviciach chýbajú spolužiaci, ktorí už na stretnutia nemôžu prísť. Ale my sme na nich nezabudli.

Zvlášť na Mariana si osobne spomínam ja. Jeho dátum narodenia si pripomínam pri odovzdávaní polročných vysvedčení, dátum umrtia pri vysvedčeniach na konci školského roku.

Ďakujeme organizátorovi za toto spoločenské stretnutie pri príležitosti nášho životného jubilea, akým päťdesiatka bezpochyby je, nech to každý prijme po svojom.

Verím, že sa podaria aj iné neformálne stretnutia na podujatiach, ktoré ponúkne život v našej obci.

P. S. Aj naďalej si bude škola starostlivo uchovávať spomienky na nás.

E. Farkašovská

BETLIARSKI DÔCHODCOVIA SA NENUDIA

Myslím, že neklamem, ak poviem, že jedinou fungujúcou organizáciou v obci je v posledných rokoch Miestna organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska. Seniori si v nej užívajú rôzne aktivity. - Spoločenské, športové, aj kultúrne.

Druhý polrok 2014 mal v kalendári poznačené viaceré významné podujatia. Výbor organizácie pod vedením Ondreja Ďurána každú pripravovanú akciu rozoberie, zabezpečí všetko, čo sa týka jej realizácie. Ak sa obzrieme dozadu, môžeme byť spokojní s rôznorodosťou akcií, ale aj s účasťou členov na nich. 4. júla sa uskutočnilo stretnutie seniorov na Športových hrách JDS v Dobšinej, organizoval ich Okresný výbor JDS Rožňava. Reprezentovali nás desiat seniori, jednému z nich, Tiborovi Szappanosovi, sa podarilo získať 1. miesto v behu na 60 metrov.

24. júla sa uskutočnil autobusový zájazd, ktorý splnil očakávanie kúpania seniorov, ale i tých, ktorí radi navštevujú historické pamiatky. Zájazd bol vyplnený návštevou kúpaliska v Dolnej Strehovej a hradu Modrý Kameň vo veľkokrtíšskom okrese. Kúpanie a celkový pobyt v tejto lokalite vyšiel na sto percent, bol krásny čas, vybavenie kúpaliska a služieb v ňom všetci chválili. Prežili deň plný zážitkov. Tí, ktorí navštívili hrad Modrý Kameň, mali zážitok tiež. Prostredníctvom zastupujúceho riaditeľa múzea v našej obci, pána Júliusa Barczyho, mali vybavenú prehliadku a odborný výklad vo výstavných miestnostiach hradu. Zájazdu sa zúčastnilo 41 osôb a k jeho realizácii prispela obec Betliar.

V dňoch 12. až 14. augusta sa na športovom štadióne ŠD Mladá garda v Bratislave konali XVII. celoslovenské športové hry a turistické stretnutie seniorov v rámci Memoriálu Kamila Vajnorského (bývalý dlhoročný predseda JDS). Okres reprezentovali dvaja seniori – pani Viera Šmelková z Dobšinej a náš člen Štefan Kaňúr. Tento získal vo svojej kategórii 3. miesto v hode granátom.

21. augusta sa na našom ihrisku uskutočnilo Špekačkové popoludnie za účasti 50 členov. Opekali sa špekačky a klobásky, chutnali sa prinesené dobroty, bolo aj víno a s tým aj dobrá nálada. Zaspievali sme si, v pamäti sme vytiahli staré pesničky. Mnohí sa išli prejsť aj do lesa, či nerastú hríby. Rozišli sme sa pred večerom, každý účastník bol spokojný s pobytom na čerstvom vzduchu a oddýchnutý.

Vedeli sme o tom, že v októbri sa v rámci Mesiaca úcty k starším uskutoční okresné stretnutie seniorov v našom kultúrnom dome. Pri rôznych podujatiach pripravujú pre nás kultúrny program z MŠ a ZŠ, a obec zabezpečovala do programu aj vystúpenia rôznych súborov. Medzi členmi padol návrh, aby sme si skúsili pripraviť program sami. Tento pokus s nami zrealizovala poslankyňa OZ Mgr. Erika Jergová. Nacvičila recitačné pásmo s hudobnými predelmi a premietaním záberov zo Slovenska. Výber básní, ktoré pripravila, zachytával život človeka od narodenia až po starobu. Na prvom stretnutí nás Erika zoznámila s jej predstavami realizácie pásma, rozdelila predbežne básne jednotlivcom a po týždni sme sa stretli. Do tejto našej prvej „kultúrnej úderky“ sa zapojili: Emília Kušnierová, Katarína Jergová, Emília Griegerová, Vlasta Bujnovská, Anna Barbieriková, Zuzana Ivanková,

Magda Ďuránová, Katarína Čuňočková, Lýdia Jergová, Štefánia Kaňúrová, Ondrej Ďurán, Štefan Kaňúr a Albert Šmihula. Po niekoľkých stretnutiach sme boli pripravení vystúpiť, bol už najvyšší čas, lebo okresná akcia bola predo dvermi. Pripravili sme aj vystúpenie žien s ľudovou piesňou, niekoľké šikovné členky pripravili výstavu ručných prác žien a mužov, prezentovali sme aj výtvarné diela našich zručných umelcov.

21. októbra sa do priestorov kultúrneho domu zišli delegáti z miest MO JDS v okrese a hostia. Za krajský výbor Ing. Synák, prednosta OÚ Rožňava Ján Matu, za OV Rožňava Mgr. Ladislav Fabián, Pavol Gáspár, starosta obce Brzotín a Peter Pakes, starosta obce Vlachovo. Stretnutie sa realizovalo podľa programu, prítomných privítal predseda našej organizácie pán Ondrej Ďurán a starosta obce p. Július Farkašovský. Neskôr vystúpili s krátkymi príhovormi aj hostia. Svojím milým programom nás potešili deti z MŠ a ZŠ. Potom prišlo to hlavné! Naša premiéra. Úradovala aj tréma, ale zvládli sme to, dokonca sme aj odspievali pesničku. Prítomní nás odmenili vytrvalým potleskom. Okresný zástupca JDS pán Fabián odovzdal starostovi našej obce dip-

pokračovanie na 11. str.

BETLIARSKI DÔCHODCOVIA SA NENUDIA

dokončenie z 10. str.

lom za rozvoj organizácie a poskytovanú pomoc. Naši hostia boli prekvapení výstavkou a so záujmom si ju prezerali. Medzi prítomnými hosťami a domácimi seniormi bola družná debata, v závere bolo podané občerstvenie. Seniori odchádzali domov s množstvom zážitkov, niektorí sa ešte pred začiatkom stretnutia zúčastnili prehliadky kaštieľa. Štafeta usporiadania stretnutia delegátov MO v roku 2015 bola odovzdaná obci Brzotín.

O dva dni neskôr sa uskutočnilo obecné stretnutie seniorov za účasti 90 osôb. Program bol ten istý – deti MŠ a ZŠ, naše recitačno-hudobné pásmo a vystúpila aj naša členka Vlasta Bujnovská s ukážkou hry na harmonike.

Zbor pre občianske záležitosti uskutočnil pozdravenie jubilantov – 60, 70, a 80 ročných, ktorým boli odovzdané darčeky a kvety. Podpisali sa do Pamätnej knihy obce Betliar. Naším členom Zuzane Ivankovej, Lýdii Jergovej a Vojtechovi Taschlerovi boli odovzdané pamätné listy. V predvečer Mikuláša sa 69 členov prišlo zabaviť pri hudbe pána Rusnaka. Dostali sme aj malé darčeky. Pohostenie sme si pripravili sami, nálada bola výborná, tancovalo sa do neskorých večerných hodín.

Našou poslednou akciou bola návšteva Štátneho divadla Košice dňa 17. decembra. Do Košíc sa odviezlo autobusom 50 osôb, tam sme si prezreli vianočné trhy, posilnili sa ponúkanými dobrotami a niektorí si vybavili aj vianočné nákupy. Večer sme sa spoločne pobavili na hre Jána Chalupku v úprave Eduarda Gurtlera „Kocúrkovo – parafráza na dnešné časy“. Na javisku sa odohrávala hra napísaná v roku 1830, ale zobrazujúca dnešné pomery. Nuž naozaj – Slovensko je Kocúrkovo! Dianie, ktoré v našej krajine prebieha, bolo na javisku znázornené výborne. Zasmiali sme sa, zatlieskali a spokojní sa vrátili domov.

Milí spoluobčania, považujte. Ktorá organizácia dokáže urobiť pre svojich členov to, čo urobí JSD v Betliari na čele s výborným organizátorom – predsedom MO Ondrejom Ďuránom a členmi výboru? Všetkým patrí naša vďaka a uznanie, do budúcnosti im prajeme veľa síl a odhodlaní - odhodlaní trápiť sa s nami ďalej. Ďakujeme.

Š. K.

ROK ĽUDOVÍTA ŠTÚRA

V tomto roku si pripomínáme 200. výročie narodenia významnej osobnosti slovenských a českých dejín, zakladateľ a modernej slavistickej vedy. Ľudovít Štúr (29.10.1815 – 21.01.1856) básnik, tvorca slovenskej romantickej estetickéj koncepcie a formovateľ romantickej generácie, jazykovedec, filozof, novinár, politik, výrazná osobnosť slovenských národných dejín s mnohými zásluhami.

Každý priemerne vzdelaný Slovák vie, kto bol Ľudovít Štúr a ako sa formoval vývin slovenského jazyka.

Preto je každému z nás známy aj počin Ľudovíta Štúra ako kodifikátora spisovnej slovenčiny a jeho miesto v našich národných dejinách. V tejto súvislosti vítame akt Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, ktoré vyhlásilo rok 2015 za **Rok Ľudovíta Štúra**.

V časoch, kedy v celej Európe silnela vlna národnooslo-

bodzovacieho hnutia, ktorá vyústila do revolúcie v roku 1848 slovenské národné hnutie sa vyvíjalo v podmienkach dvojakého útlaku: národnostného a hospodárskeho. Iniciatívu v boji o osamostatnenie slovenského národa preberá mladá generácia: Štúrova škola. Jej centrom sa stáva bratislavské lýceum, kde v r. 1829 vznikla Spoločnosť česko-slovanská. Bol to študentský samovzdelávaci spolok, ktorý po príchode Ľudovíta Štúra zmenil program a zameral sa na národné a poli-

tické otázky. V r. 1836 skupina študentov vystúpila na hrad Devín, kde sa zaviazala vernosťou slobode a k pozdvihnutiu národného života.

Za základ spisovnej slovenčiny bola prijatá kultúrna stredoslovenčina.

Tomuto veľikánovi slovenského národa za tento jeho prínos právom patrí naša pozornosť, napriek tomu však nemôžeme na stránkach našich novín vymenovať všetky jeho zásluhy.

Túto úlohu prenechávame odborným publikáciami a školám, ktoré sa iste viac ako inokedy sústreďia na informovanosť o osobnosti Ľudovíta Štúra.

Geológia, nerastné suroviny, banská a hutnícka činnosť... ČO BOLO A ČO EŠTE JE V OKOLÍ OBCE BETLIAR

Geologická stavba okolia Betliara je podobná ako v celom Spišsko-gemerskom rudohorí. Tvoria súčasť Gemerika ako tektonickej jednotky Západných Karpát. Táto jednotka je situovaná vo Volovských vrchoch (Spišsko-gemerské rudohorie) a na stavbe územia tohto geomorfologického celku sa podieľa najväčšou mierou. Zložená je z hornín, ktoré vznikli v období prvohôr (paleozoikum) – vekove pred 570 až 290 miliónmi rokov. Tieto horniny sú vulkanického alebo sedimentárneho pôvodu a sú zaraďované do tzv. gelnickej a rakoveckej skupiny. Vekove patria do kambria až spodného devónu prvohôr.

Z hornín okolia Betliara treba hlavne uviesť horniny, ktoré vznikli počas vulkanickej činnosti a sú označované ako porfyroidy (vulkanické metaryolity), metaryolitové tufy a tufity a potom sedimentárne horniny ako sú: pieskovce, kremenné droby, sericitické fylity, sericiticko-grafitické fylity, lydity (nachádzajú sa v okolí vrchu Turecká, Straková a v smere na vrch Volovec) a v nepatrnom množstve vápence (ložisko mangánu na pravej strane rieky Slaná). Všetky tieto horniny podľahli počas viacerých horotvorných procesov, za vysokých teplôt a tlaku, rôznym stupňom premien – metamorfóze.

Okolie Betliara je geologicky veľmi zaujímavé aj výskytom gemeridného porfyrického granitu, ktorý tu vystupuje z podložia až na povrch a to v lesnej obore pri potoku vtekajúceho do parku kaštiľa Andrassyovcov. Jeho vek bol určený na cca. 275 miliónov rokov, čo geologicky zodpovedá koncu prvohôr – permu. Granit je známy i tým, že v ňom možno nájsť pekné zhluky čierneho minerálu – turmalínu (odroda skoryl), tvoriaceho v granite tzv. turmalínové slnká. Veľká časť katastra obce je pokrytá sedimentami kvartéru zo zvetraných hornín. Okolie meandrujúcej rieky Slaná a Betliarskeho potoka je pokryté niekoľkokometrovou vrstvou aluviálnych náplavov z hornín ich povodia.

Širšie okolie Betliara, najmä oblasť Rožňavy, je známe výskytom nerastov, ktorých vyhľadávanie a ich následné zužitkovanie boli predmetom záujmov pravdepodobne už za čias Kelto, ktorí sa sústreďovali na hľadanie rúd s obsahom zlata, striebra a medi. Neskôr boli v okolí vyhľadávané a v menšej miere i ťažené (najmä v 18. a 19. storočí) nerastné suroviny, a to na ťažiskách uvedených v ďalšom. Taktiež v okolí Betliara sa o vyhľadávanie nerastných surovín (najmä tých, ktoré obsahovali vzácne kovy

nerasty, v ktorých hlavným kovom bolo železo.

V okolí Betliara sa banskými prácami najprv vyhľadávalo zrudnenie, tak ako v celom Spišsko-gemerskom Rudohorí, tzv. „pingami“, ktoré boli hĺbené až do hĺbky okolo 10 m. Nájdeme ich vo forme oválnych jám na svahu Tureckej alebo i v pokračovaní ťažiska Betliar - Straková. Po nájdení perspektívnej rudnej žily bola táto overovaná banskými prácami – tzv. kresanicami razenými spočiatku ručne, t.j. želiezkom a kladivkom. Takéto

ktorá bola po prvýkrát na svedenie použitá v Banskej Štiavnici v roku 1627.

Po druhej svetovej vojne boli v okolí Betliara pracovníkmi Geologického ústavu Dionýza Štúra Bratislava realizované rôzne geologické, geofyzikálne a geochemické práce. Uvedená štátna organizácia má aj dnes v Betliari jeden zo skladov hmotnej dokumentácie, v ktorom sú uschovávané dokumentačné vzorky z banských, ale najmä vrtných prác z celého východného Slovenska.

V 60. rokoch 20. storočia vykonával geologicko - prieskumné práce vrtmi a banskými prácami východoslovenský prieskum n. p. a potom v 80. rokoch Geologický prieskum n. p. Spišská Nová Ves, závod Rožňava, ktorý bol zameraný na nerastné suroviny s obsahom kovov (antimón a zlato) rudného žilného ťahu Betliar - Straková.

Pri rieke Slaná, v mieste kde dnes je prevádzka štátnych lesov, sa nachádzali dva hámre, a to hámor medený a železný. Na mape vyhotovenej v roku 1860, na ktorej je zakreslené banské pole Tomáš (Thomasfeld), je zakreslená pri ľavom brehu rieky Slaná i vysoká pec štvorcového obrysu (Jacobine Hochofen). Bližšie údaje o tejto peci nie sú známe.

V tejto lokalite, na úpätí masívu vrchu Turecká pri rieke Slaná, cca 900 m južne od obce Betliar, bola vysoká pec a železiareň. Dal ju postaviť v roku 1791 gróf Leopold Andrassy. Na začiatku štyridsiatych rokov 19. storočia ju prevzal gróf Nádasdy. Pozval anglických technikov Evansa a Dobbsa, ktorí tu postavili v rokoch 1845-1847 prvú valcovňu na parný pohon v Uhorsku. Hoci novopostavená valcovňa zodpovedala najnovším technickým požiadavkám, nepriniesla očakávané výsledky, pretože energeticky bola postavená na báze hnedého uhlia, ktoré sa muselo dopravovať zo značných vzdialeností, čo zvyšovalo prevádzkové náklady. Okrem vysokej pece a valcovne tu boli dva skujňovacie hámre.

pokračovanie na 13. str.

hlavne zlato a striebro) snažili jednotlivci, ktorí podnikali s baníckou činnosťou.

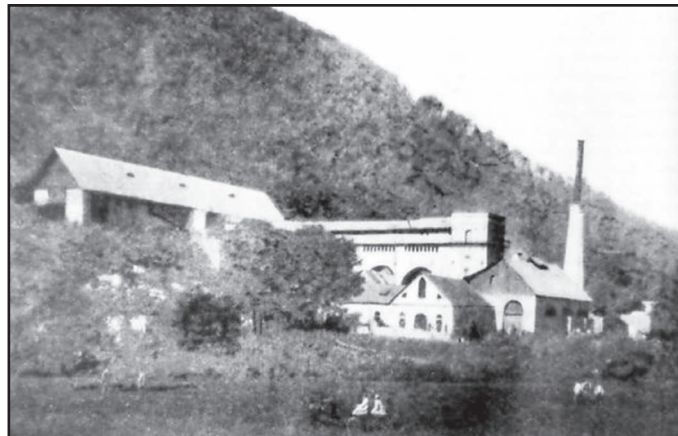
Záujemcom bolo, na základe žiadosti, banskými úradmi pridelené územie - banské pole, ktoré bolo ohraničené tzv. banskými kameňmi. Tieto možno nájsť ešte aj dnes na hraniciach niektorých banských polí. Takýto jedinečný hraničný kameň (v tomto prípade zo železa) sa napr. našiel v katastri obce Pača, kde bol osadený v roku 1873 a označený iniciálami „Gr. A. D.“ (gróf Andrassy Dionýz). Z okolia Betliara sa zatiaľ takýto kameň nenašiel. V prípade nájdenia možného budúceho bohatého ťažiska držiteľa banského poľa ho predávali bohatším spoločnostiam, ktoré mali dostatok potrebných financií. Zlato a striebro bolo v mikroskopicko-ke forme viazané na žilný kremeň (výskyt v Janovej doline) alebo na minerál antimónit (Straková). Až neskôr sa začali ťažiť

banské dielo - kresanica - sa nachádza aj na ťažisku mangánu pri Betliari. Používanie oboch týchto nástrojov pri razení kresanice bolo nasledovné: baník udieral kladivkom, ktoré držal v pravej ruke, na želiezko a takto odsekal na čelbe banského diela kusy horniny. Spôsob a technika záviseli od pevnosti, bridličnatosti a porušenia horniny v konkrétnej bani. Bola to mimoriadne namáhavá práca vykonávaná pri slabom osvetlení, nedostatku vzduchu, vo vlhkom prostredí a s denným postupom niekoľko desiatok cm. Rudu a horninu musel baník vynášať z bane tak, že ju naložil dreveným korýtkom, alebo plechovým „brotwanom“ do dreveného banského vozíka zvaného „hunt“. Tento vozík ťahal z bane von ručne, po drevených doskách, ktoré boli spájané medzi sebou bez použitia klincov. Až neskôr razil banské chodby pomocou trhaviny (pušný prach),

Geológia, nerastné suroviny, banská a hutnícka činnosť... ČO BOLO A ČO EŠTE JE V OKOLÍ OBCE BETLIAR

dokončenie z 12. str.

Zlepšenie železiarne sa podarilo dosiahnuť v polovici 19. storočia Jozefovi Volnému, ktorý tu postavil novú vysokú pec a zlepšil konštrukciu existujúcej vysokej pece. Energetickú situáciu zlepšil opätovným prestavaním val-

covne tyčového železa na vodný pohon. Využitá tu bola sila vody rieky Slaná, ktorá bola odklonená do cca 400 m dlhého umele vyhlbeného kanála s dostatočným výškovým rozdielom na pohon vodného kolesa. V tomto

období patrila železiareň grófovi Tomášovi Nádasdymu.

Vysoká pec zhutňovala železnú rudu, ktoré boli ťažené hlavne v oblasti masívu kopca Turecká. Do železiarne bola ruda dopravovaná po vybudovanej lesnej ceste po vrstevnici vo svahu, známej ako „konská dráha“. Začínala sa pri obci Rudná a končila vo svahu nad železiarňou. Tu, na konci tejto cesty, ešte ostali kamenné pozostatky základov objektov - prekladisko, od ktorého sa ruda dopravovala asi 500 m dlhou zväznicou na ďalšie spracovanie v Nižnej Maši.

Ročne sa v Nižnej Maši vyrobilo 1080 – 3360 ton surového železa. Betliarske kúňe železo malo vlastnosti ocele, dodávalo sa i do valcovne v Podbrezovej, kde z neho valcovali predovšetkým koľajnice. Začiatkom se-

demdesiatych rokov 19. storočia ostali v prevádzke už iba vysoké pece. Roku 1879 odkúpil betliarsku železiareň gróf Emanuel Andrassy. Vysokopecnú výrobu železa v Betliari zastavili roku 1903. Súčasne sa stáva chatovou osadou a dve poschodové obytné budovy s pavlačou sú zapísané v Ústrednom zozname nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok SR. Z tohto pohľadu by sa mala tejto osade venovať náležitá pozornosť, najmä čo sa týka osídľovania väčších budov, žiaľ už dost' poškodených.

Spracoval:

RNDr. Ondrej Rozložník,
Rožňava, 2014

Pozn.: redakčne krátené - plné znenie príspevku s fotodokumentáciou sa nachádza na webovej stránke www.obecbetliar.sk.

Nechcená a ťažká téma ku káve...

Každý z nás má jedinečné citové a rozumové vybavenie, každý má svoju vlastnú povahu o ktorej sa hovorí, že je jeho osudom. Koľkí z nás si uvedomujú stav týchto jedinečných osobných daností? Koľkí z nás ich kultivujú a rozvíjajú? Každý nech si sám odpovie.

Vonkajšie okolnosti ako sú problémy v rodine, na pracovisku, strata zamestnania, nedostatok peňazí a ďalšie... sú dennodenne konfrontované s našimi danosťami a skúsenosťami. Nejedného z nás privádzajú tieto problémy do zložitých psychologických situácií a nie každý sa dokáže s nimi vyrovnáť alebo nájsť vhodné pozitívne riešenie. Čím dlhšie tento nepriaznivý stav vnútorného napätia trvá, tým viac sa znásobuje stres a dôsledky z neho vyplývajúce, ktoré neraz vyúsťujú do neprimeraného až agresívneho správania voči najbližšiemu okoliu a následne deformujú alebo inak poškodzujú vzájomné medziľudské vzťahy. Stres a napätie sa postupne presúvajú na

celú rodinu. Viazne komunikácia, vyostrujú sa konflikty, deti sa uzatvárajú alebo utekajú z domu. Ak k tomu pribudne násilie, črtajú sa vážne problémy v manželskom vzťahu a rozpad rodiny je na dohľad. Každý takýto prípad má svoje špecifiká a osobitosti vyplývajúce zo spomínaného citového, rozumového vybavenia a pováh dotknutých osôb.

U mnohých iných sa začínajú objavovať tendencie po úniku od reálnych problémov. Môže to byť únik k počítačovým hrám, hracím automatom, televíznym seriálom a následnému riešeniu problémov ich postáv. Nezriedka to je alkoholizmus a krčmové riešenie problémov štátu, Európy, sveta, kým tie vlastné problémy ostávajú v úzadí a kalkuluje sa s nepodloženým očakávaním, že sa to všetko vyrieši samé. Nadáva sa na celý svet, obviňujú sa všetci naokolo, osobná rezignácia vyúsťuje do konštatovania „Všetko je na ho... svet, ľudia i život“ v snahe zakryť tým svoje vlastné zlyhanie. Jednotlivec si začína vytvárať paralelný pomyselný

či virtuálny svet, kým ten skutočný mu uniká, každou hodinou a dňom, pod prstami. Spolu s tým stráca schopnosť a vieru, že môže sám niečo zmeniť.

Vzhľadom na osobitosť každého jednotlivca môžeme sa len domnievať u koho, aké príčiny spôsobili nežiaduci stav. Môže ísť o neschopnosť zvládnuť každodenné povinnosti, o ľudskú lenivosť myslieť a konať, chýbajúcu odvahu riešiť problémy, strach a obava z ich nezvládnutia, čakanie na zázrak, deformovaná osobná zodpovednosť, neschopnosť komunikovať so svojim najbližším okolím ..., ale aj nevšímavosť okolia, absentujúca solidarita, spolupatričnosť či nedostatočná súdržnosť v rodine a v rôznych spoločenských skupinách. Medzitým čas plynie, neriešené problémy ostávajú a pribúdajú nové. Pred dverami stoja zlé správy, strata sociálneho statusu a odkázanosť na rôzne podpory a dávky, rozvrátený vnútorný svet, strata istôt a sebadôvery, kým neistota začína ovládať myseľ a telo ako choroba. Akosi zabúdame, že

aj s chorobou sa dá žiť, ale ju musíme liečiť. Tu nepomáha ťažkať si na „poondiaty“ život ...

Tí, ktorí majú šancu zmeniť veci k lepšiemu, začínajú sa pýtať... Kedy je ten čas urobiť si poriadok v sebe samom? Kedy je ten čas rozlíšiť, ktoré problémy si vyrábam sám a ktoré prináša život? Kedy je ten čas nazvať veci pravým menom a hovoriť o nich s manželkou a deťmi? Zo skúseností vieme, že problémy ľudí skôr spájajú ako rozdeľujú. Kedy je ten čas niečo na svojom živote zmeniť k lepšiemu? Na kom to teda záleží? Čas na konanie sa kráti a nebezpečne sa predlžuje čas agonie. Práve preto, vždy je čas byť dobrým človekom, manželom, otcom i synom. Vždy je čas na objatie a čas na pomoc tým, ktorí ju potrebujú. Vždy je čas konať, čas na úctu k sebe, k rodine, priateľom i ľuďom s ktorými žijem v obci. Vždy je čas na modlitbu, nádej, čas na vieru i čas na lásku.

I. J. Š.

19. ročník Jazdy sv. Huberta v Betliari

19. ročník Jazdy sv. Huberta v Betliari bol už po druhýkrát zaradený do programu TERRA INCOGNITA Košického kraja. V sobotu ráno 11. októbra 2014 pred kaštieľom slávnostne nastúpilo 34 jazdcov, pripravených získať líščí chvost. Počas tohto tradičného podujatia si diváci za príjemného jesenného počasia v areáli parku pri kaštieli opäť užili bohatý program: voltýž – akrobatické cvičenie na neosedlaných koňoch, vystúpenia sokoliarov, skupiny historického šermu Aramis, pastierov z maďarskej pusty, ohňovú šou i súťaž v parkúrovom skákaní tzv. MINI-MAXI. Detskí návštevníci mohli okrem obdivovania koníkov a jazdeckého umenia, navštíviť aj svoje kráľovstvo Tašíkovo. Po úvodnom ceremoniáli hlavný moderátor jazdy sv. Huberta Štefan Gerža dal povel na spustenie vlajky Hubertovej jazdy za sprievodu lesníčiarov. Po privítaní účastníkov jazdy sv. Huberta „grófom András-

sym s manželkou“ v dobových kostýmoch, predstavil zúčastnených jazdcov MVDr. Barnabáš Szakall, dlhoročný chovateľ koní. Súčasne s predstavovaním jazdcov prebiehala slávnostná dekorácia jazdcov upínaním stužiek na odev, tzv. kokárd, ktorú vykonali Pavol Burdiga, primátor mesta Rožňava, Ing. Štefan Zubriczký, riaditeľ Lesov SR, š.p., odštepného závodu Rožňava a Ing. L. Zatroch, zástupca starostu obce Betliar, za asistencie dievčat v ľudových krojoch. Ešte predtým, ako sa začal hon na líšku, kone dostali ovos, jazdci sa podpísali do pamätnej knihy, potužili kalíškom a zoznámili sa s pravidlami honu – tzv. reglementom, ktorý prečítal Ing. Tomáš Javorský. Tie im napr. dovolili piť, ale len dovtedy, kým vedeli nasadnúť na koňa. Nesmeli stratit čiapku alebo z koňa spadnúť. Ak regule niekto porušil, večer ho čakal posledný súd, ten určil, kto sa môže a akým spôsobom vykúpiť. Po slávnostnej dekorácii sa jazdci mohli pustiť do naháňania líšky, ktorú symbolicky stvárnňoval jazdec s líščím chvostom prichyteným na ramene. „Líšku“ aj tento rok predstavoval Betliarčan Štefan Rybár. Za ním odchádzal skúsený jazdec tzv. „master“, ktorým bol Ing. Miroslav Líner, a následne sa za ním jazdci radili do prvej časti honu na líšku a na zdolávanie umelých a prírodných prekážok umiestnených na lúčach za kaštieľom.

Podujatie už tradične zakončil humorne ladený „posledný súd“, ktorý sa konal večer v Kultúrnom dome v Betliari. Súd najprv prijal nových jazdcov do cechu jazdeckého panstva a potom sa pred súdnou stolicou, ktorej predsedal Tomáš Javorský, ocitli jazdci – previnilci za priestupky proti stanoveným nariadeniam a regulám. Po zasadnutí súdu si víťazi jednotlivých kategórií prevzali ocenenia – poháre, zároveň boli zúčastneným jazdcom odovzdané upomienkové predmety. Ocenení boli aj dlhoroční organizátori tohto podujatia Július Farkašovský a Ing. Miroslav Líner.

Celé podujatie sa nieslo v znamení dobrej a priateľskej nálady. Jazdci a návštevníci si prišli na svoje počas celého dňa. Podujatiu prialo počasie, organizátori privítali viditeľne väčší záujem zo strany divákov. Výsledky Hubertovej jazdy 2015 v Betliari podľa kategórií:

- hľadanie líščieho chvosta - Ľubomír Šmegner, Kobeliarovo, kôň Kubo
- rýchlostná skúška muži - Martin Varga, Košice - Barca, kôň Furioso The Bart 27 (Pengo),
- rýchlostná skúška ženy - Veronika Madaiová, Revúca, kôň Lery
- skoky cez prekážky MINI-MAXI - Anton Hatrák, Trebišov, kôň Metrix.

Absolútnym víťazom pretekov sa stal Ľubomír Šmegner.

Ľubomír Zatroch

Veľká noc 2015

Cesta do Galiley...

Vážení čitatelia!

Viete si predstaviť, že by odrazu prestali fungovať Pánom Bohom nastavené zákony prírody? Že by to, čo bolo vždy tak, bolo zrazu inak? Môže sa niečo také stať? ... Už sa to raz stalo – v Ježišom vzkriesení. – Sám Pán Boh v Ježišom vzkriesení mení zákony, ktoré uložil do ľudských srdiec.

Evanjelium podľa Marka 16 kapitola nám Ježišovo vzkriesenie opisuje nasledovne: Keď sa pominula sobota, Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salome nakúpili voňavých vecí, aby šli a pomazali Ho. A v prvý deň po sobote, keď slnko vyšlo, prišli k hrobu a hovorili si: Kto nám odvalí kameň od otvoru hrobu? Ale keď pozreli, videli kameň odvalený; a bol veľmi veľký. Keď vošli do hrobu, uzreli mládenca oblečeného do bieleho rúcha sedieť na pravej strane, a preľakli sa. On im však povedal: Nebojte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, toho ukrižovaného? Vstal, niet Ho tu; ajhľa, miesto, kam Ho boli položili. Ale choďte, povedzte Jeho učeníkom, aj Petrovi, že vás predchádza do Galiley; tam Ho uvidíte, ako vám povedal. I vyšli a utiekli od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a boli bez seba; a nikomu nič nepovedali, lebo sa báli.

Pán Ježiš nie je v hrobe! Šokujúce! Tento človek ešte aj po svojej smrti privádza mnohých k údivu! Udivené boli i ženy: Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salome. Chceli ešte raz prísť k mŕtvemu telu. Chceli ešte stráviť chvíľu času s Ježišom. Chceli si pospomínať na všetko pekné, čo spolu zažili. Chceli si zaspomínať na Jeho slová, na Jeho láskavé oči. Niesli aj voňavé masti, aby zabalzamovali Jeho telo. Pri hrobe však uzreli odvalený kameň.

A v hrobe nik okrem mládenca nebol. Kde je Ježiš? Ako je možné, že tu nie je Jeho telo, keď Ho tu v piatok pochovali? Odpoveď ich rozochvenému vnútru dáva mládenec – Boží posol: „Nebojte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, toho ukrižovaného? Vstal, niet Ho tu: Ajhľa miesto, kam Ho boli položili.

Mládenec im rozpráva mohutné slová plné života, plné nepochopiteľnosti, prekvapenia, nemožnosti. Jeho slová privádzajú ženy do vzrušenia, zmätku, chvenia. V hrobe sa udialo niečo nezvyčajné. Ak človek, jeden z nás bol vzkriesený – znamená to, že smrť nedostane všetkých. Zákony, ktoré platia už tisícročia sa predsa môžu zmeniť. Veľké vzkriesenie Ježiša Krista je protikladom zákona smrti. Ježišove vzkriesenie je ako trhlina do reality nášho sveta, cez ktorú presvitá večnosť. Ježiš vstal! Niet Ho tu! Nie je viac v hrobe, nie je iba peknou spomienkou – On je živý.

Preto aj mládenec, sediaci v hrobe, dáva ženám inú úlohu ako tú, s ktorou prišli. Ako prvé sa stávajú svedkami Ježišovho vzkriesenia a je im určené veľké poslanstvo o vzkriesení. „Ale choďte, povedzte Jeho učeníkom, aj Petrovi, že Vás predchádza do Galiley, tam Ho uvidíte, ako Vám povedal.“ Ježiš predchádza ženy do Galiley. Nestojí niekde v úzadí, nemajú Ho za sebou, ale pred sebou. Ani my nemáme Ježiša za nami, ale pred nami. On nás predchádza. Jeho vzkriesenie je pre nás pevnou istotou, že tak ako On bol slávne vzkriesený, budeme raz i my, ktorí v Neho veríme.

O veľkej viere v Ježišove vzkriesenie by som Vám rada rozpovedala príbeh malého chlapca:

Do piatej triedy jednej základnej školy chodil spolu s ostatnými žiakmi aj trochu mentálne zaostály chlapec. Volal sa Marco. Učiteľka sa neustále na neho sťažovala. Prosila rodičov, aby našli pre Marca inú školu. Vraj ich veľmi brzdí pri práci. No rodičia sa báli, že by osobitná škola Marcov vývoj zhoršila a tak prosili učiteľku, aby dala chlapcovi ešte šancu. Keď sa blížili veľkonočné sviatky žiaci dostali od učiteľky zadanie priniesť obal od Kindervajca, do ktorého mali ukryť nejakú vec, alebo obrázok toho, čo pre nich znamená Veľká noc. Na

hodine, keď deti otvárali tieto Kindervajčeka, obsahom boli rôzne veci: peniaze, malé čokoládky, obrázky korbáčov, veľkonočných vajčiek, zajacov. Prišiel rad aj na Marca. Otvoril Kindervajčeko a bol prázdne. Učiteľka sa veľmi nahnevala a spustila na Marca obrovský krik, že nedokáže splniť ani tak jednoduchú úlohu. Potom sa Marco s plačom ozval a povedal: „Nie, pani učiteľka, ja som úlohu splnil. Moje Kindervajčeko je prázdne, pretože aj hrob Ježiša Krista je prázdny. To je pre mňa to najdôležitejšie poslanstvo Veľkej noci...“ Po pár mesiacoch Marco zomrel. Na pohreb sa s ním prišla rozlúčiť aj celá trieda, do ktorej chodil. Každý z jeho spolužiakov priniesol na Marcov hrob jedno prázdne Kindervajčeko. Toto prázdne Kindervajčeko predstavovalo Marcovu vieru, ktorú si aj napriek svojej zaostalosti verne pestoval.

Milí čitatelia, konanie malého chlapca poukazuje na to, čo pre veriacich ľudí znamená Veľká noc. Nie sú to iba rodinné sviatky, nie sú to iba chvíle oddychu, či chvíle oblievania a šibaní.

V prvom rade nás majú privádzať k nášmu Pánovi – Ježišovi Kristovi avšak v nových súvislostiach. Slová Božieho posla ísť do Galiley znejú rovnako i všetkým nám. Pán Ježiš nás posielal do Galiley našich životov. Pozýva nás na miesto, kde sme s Ježišom Kristom začali, volá nás na začiatok našej viery. Volá nás začať odznova, ale tentoraz spolu s veľkonočnou radosťou o Jeho slávnom vzkriesení. S takouto veľkonočnou vierou nasledujme Ježiša až do nebeskej Galiley, kde sa veríme, s Ním stretneme.

Nebojte sa, nedeste sa, ale v Pánu radujte sa!

Medzi mŕtvymi živého nehľadajte Pána svojho.

Mgr. Ľubica Gdovinová, evanjelická kaplanka
Veľkonočná kázeň odznela 20. 4. 2014

Pôstne obdobie

- je čas uvedomiť si, že náš Otec je milosrdný

Aj vás pri pohľade na kríž naplňa myšlienka o láske nášho Boha Otca? Otec nás miluje. Náš Otec je dobrý.

Môže sa stať, že tí čo vidia Boha len ako trestajúceho, majú z neho strach. Boh nie je policajt, ktorý stríhne, len aby trestal, pokutoval, naháňal strach, či spôsoboval bolesť, a zabráňoval radosť... Kto sa takto pozerá na Boha a povinnosti človeka – kresťana si plní výhradne v tomto duchu, potom jedného dňa dospeje k presvedčeniu, že Boh nejestuje, vydýchne si a – stane sa ateistom. Kto Boha vníma ako Otca, ktorý je prísny, avšak pre naše dobro, Otca, ktorý nám prejavuje svoju lásku, stará sa o nás, obdarúva nás mnohými dobrami, ten nevidí vo viere nátlak, donucovanie, ani teror či ujmu. A takýto človek – kresťan aj v krížoch, ale aj vo svojej zrade nachádza cestu k Bohu. Existenciu Božieho dobra pocíti sám a presvedčí sa, že Boh je neporovnateľne lepší ako on sám.

V podobenstve o márnotrattnom synovi Pán Ježiš predstavuje Božiu lásku a milosrdenstvo, keď pri návrate pohlúbeného mladšieho syna hovorí otec staršiemu synovi: „Syn môj, ty si stále so mnou a všetko, čo ja mám, je tvoje. Ale patrilo sa hodovať a radovať sa, lebo tento tvoj brat bol mŕtvý a ožil, bol stratený a našiel sa.“ (Lk 15,31-32)

Jedno zo známych podobenstiev Pána Ježiša sa stáva pre nás skutočným darom. Nikde inde Ježiš nepodáva taký nádherný obraz Boha Otca natoľko živým a reálnym spôsobom. Vidíme to už vo chvíli, keď otec splní prosbu syna a dá mu časť majetku, čo mu patrí. Tá časť majetku znamená pre nás Boha, náš život, našu slobodu a náš rozum, a zodpovednosť za seba. Toto je najväčšie dobro, aké nám môže dať len Boh. To, že všetko premárnime, upadneme do núdze, potom sa v tej núdzi spamätáme, nie je také jednoduché, akým sa môže zdať konanie syna voči otcovi, jeho ľútosť pri návrate. Otec víta syna s láskou, ide mu v ústrety, prikáže

ho zaodiet, obut' a dať mu prsteň – znamenie synovstva. Vo svojej láske otec ani na okamih neochabuje, ani keď musí čeliť ostrej výčitke staršieho syna na adresu vracajúceho mladšieho syna.

Boh nás stvoril na svoj obraz. Obdaroval nás rozumom aj slobodnou vôľou. On to pri každom z nás rešpektuje, a to aj vtedy, keď tento dar zneužívame, keď od neho odchádzame, pretože si chceme žiť – vraj slobodne. Boh nám nemôže v tom zabrániť, aj keď nás miluje. Snahy dosiahnuť falošnú slobodu sú dôvodom toho, že i dnes odchádzajú márnotrattné deti z domu otca, ktorý nás miluje. Odchádzajú, lebo chcú byť slobodní. Chcú robiť to, čo sa im páči a čo im je príjemné. Chcú zakúsiť slobodu, no spoznajú sklamanie. Boh však neprestáva byť naďalej ani na chvíľu ich láskavým Otcem. Boh ich nevytlúčil zo svojej lásky, i keď sa ocitli na periférii života a ešte nenašli silu premôcť sami seba a vrátiť sa. O pokání sa dá hovoriť až vtedy, keď ho opustí pýcha, sebaistota, jeho hriech a uvedomí si, kde možno nájsť záchranu. Syn narobil veľa hlúpostí, veľmi veľa stratil, ale návrat domov je múdrosť, ktorá mu zachráni život. Je správne, keď si syn uvedomí otcovo milujúce srdce, ktorým opovrhol, no ktoré ho neprestalo milovať. Vítaním je aj kajúci návrat, pokiaľ však smeruje domov. A milujúci otec zmení výzor márnotrattného syna.

Katolícky týždenník (9. 5. 1999, č. 19) uviedol skutočný príbeh: Mladý človek ukončil vysokú školu. Otec ho mal veľmi rád a bol na neho hrdý. Spýtal sa syna, aký darček by chcel. Syn si prial nové auto. V deň promócií očakával, že otec mu odovzdá kľúče od nového auta. Veľmi sa začudoval, keď mu otec podával Bibliu. Syna to tak sklamlalo a nahnevalo, že knihu hodil na stôl a odišiel. Niekoľko rokov otca ignoroval. Keď otec zomrel, matka prosila syna, aby na ňu bral ohľad a prišiel otcovi na pohreb. Syn prišiel. V izbe na

stole ležala biblia, ktorú mu pred rokmi podaroval otec. Matka ho prosila, aby ju otvoril. Ležala tam biela obálka v ktorej bol šek vystavený na čiastku potrebnú na kúpu nového auta. V tej chvíli si syn uvedomil, ako veľmi otcovi ublížil. Otec ho miloval a k autu mu daroval knihu kníh, Bibliu, pretože mu chcel pripomenúť to, čo je v živote najdôležitejšie. A on to odmietol.

V Pôstnom období nám to isté pripomína Cirkev. Pretože nikto a nič okrem Boha nemôže uspokojiť naše srdce a utíšiť náš hlad. Každý hriešnik, ktorý sa zrieka hriechu, prežíva to, čo márnotrattný syn. Spoznáva hodnotu darov, ktoré dostal od Boha a najmä dar lásky Boha, ktorý neprestáva milovať. Kým žijeme, môžeme sa k Bohu vrátiť. Aj keď sme zničili svoj podiel, naše obrátenie je prejavom múdrosti. Obrátenie, ktoré nás nielen zachráni, ale nám a tiež iným pripomenie Božiu

lásku.

Milosrdný Otec neustále hľadá márnotrattných synov a dcéry. Čaká na nich. Čaká, lebo chce svojim deťom odpustiť. Chce nás všetkých obohatiť svojou láskou. Pripomeňme si, že naša duša je nesmrteľná. Sme povolaní k večnému životu. Náš Boh nie je len trestajúci, akoby sa mohlo zdať. Je spravodlivý a predovšetkým je Boh – Láska. Na postoj otca z podobenstva o márnotrattnom synovi chceme odpovedať opätovaním svojej lásky.

Prajem Vám všetkým požehnanú Veľkú noc.

JUDr. Mgr. Štefan Magut, PhD., katolícky správca farnosti

Program rímskokatolíckych bohoslužieb:

Veľkonočná nedeľa: 8.30 hod.,
Veľkonočný pondelok: 8.30 hod.,
Obrady Zeleného štvrtka, Veľkého piatku a Bielej soboty budú iba v Gemerskej Polome.

Podporné pohrebné združenie (PPZ)

Nie, nedošlo k zámene slov, ale k zmene názvu nášho združenia.

Táto staronová zmena nastala na 29. valnom zhromaždení, konanom dňa 7. 6. 2014, kedy bola schválená delegátmi spolu so zmenou stanov PPZ. Dôvodom k vráteniu sa do pôvodného slovosledu názvu združenia bolo znenie názvu: Podporné pohrebné združenie na Slovensku – Ústredie Betliar na zakladajúcej listine združenia.

Predmet činnosti nášho združenia: Poskytovanie pohrebnej podpory pozostalým po členoch združenia, ako aj ciele združenia, ktorými sú vzájomné podporovanie sa členov a pozostalých po členoch a pomoc pri organizovaní pohrebu zomrelého člena, tieto sa nezmenili.

Zmeny sa netýkajú ani vzniku, ani zániku členstva v našom združení, ani práv a povinností jednotlivých členov. Nezmenili sa podmienky nároku na pohrebnú podporu a jej vyplácanie.

K zmenám došlo v orgánoch združenia, hlavne v názvosloví jednotlivých riadiacich a kontrolných orgánov. Najvyšším orgánom združenia zostalo valné zhromaždenie. V období medzi valnými zhromaždeniami bude riadiacim a výkonným orgánom Správna rada a Predsedníctvo Správnej rady, doteraz Ústredný výbor PPZ. Nezávislým kontrolným orgánom združenia bude Dozorná rada, doteraz Dozorný výbor.

Pri príležitosti konania 29. Valného zhromaždenia PPZ, 85. výročia založenia PPZ v roku 2013 a 60 rokov od smrti zakladateľa, prvého tajomníka Júliusa Košutha, naša odbočka vysadila v betliarskom parku dva stromy: borovicu hladkú a buk červený.

V roku 2013 uplynulo 85 rokov od založenia PPZ a pri tejto príležitosti za dlhoročnú aktívnu činnosť v odbočke boli odmenení naši funkcionári: predseda p. Gejza Čizmár a tajomníčka p. Gizela Šlosárová.

pokračovanie na 18. str.

Na Vianočnom šachovom turnaji v závere roka v Betliari si zmeralo sily až 36 šachistov z celého Gemera

Obecný úrad v Betliari a Šachový oddiel TJ Tatran Betliar usporiadali v sobotu 27.12.2014 v kultúrnom dome v Betliari už 15. ročník tradičného Vianočného šachového turnaja, ktorý sa konal pod záštitou nového starostu obce Ing. Ľubomíra Zatrocha. Turnaj finančne a vecne podporila Obec Betliar, riaditeľom turnaja bol Ing. Miroslav Ciberaj. Na turnaji sa zúčastnil rekordný počet 36 šachistov z rôznych kútov Gemera – zo šachových klubov z Betliara, Gemerskej Polomy, Rožňavy, Štítnika, Revúcej, Tornale a z Rimavskej Soboty, vrátane jedinej skutočnej dámy. Okrem tradičných účastníkov pribudli šachisti z Kráľa, mladí šachisti z blízkeho okolia a prvýkrát prišiel aj Tomáš Ligárt z Plešivca s ratingom FED 2205. Viacerí hráči už mali skúsenosti aj z Gemerskej šachovej ligy.

Hralo sa švajčiarskym systémom 2 x 15 min. na 9 kôl. Súťaž bola vyrovnaná, poradie na prvom mieste sa menilo každým kolom, pri riešení niektorých situácií sa riadne zapotil aj hlavný rozhodca Ján Rogos. V posledných dvoch kolách si vedúca trojica už len upevnila svoje postavenie.

Víťazom turnaja sa stal už štvrtýkrát Gabriel Barczy z Rožňavy, ktorý bol aj najstarším účastníkom turnaja. Na druhom mieste skončil Tomáš Ligárt z Plešivca a na treťom mieste sa umiestnil Vojtech Istók z Tornale. Súťažilo sa o vecné ceny, pričom každý z hráčov získal niektorú z cien. Víťaz získal čerstvo vydanú Monografiu obce Betliar.

Futbalové okienko

Jesenná časť V. ligy Košicko-gemerskej VsFZ nepriniesla futbalistom Tatranu Betliar veľa radosti. Aktuálne im patrí posledná priečka a nádej na záchranu v súťaži mizivá. Nelichotivá situácia sa podpísala aj na zimnej príprave. Tá sa začala v nedeľu 22. februára 2015. Hrajúcim trénerom zostáva V. Vávra. Prípravu prebieha v domácom prostredí. V marci by radi odohrali tri prípravné zápasy, z ktorých posledný by mal byť na prírodnej trávě. Vedenie si je vedomé toho, že návratu mužstva do okresnej súťaže sa asi už nevyhne. Podstatné však bude túto úspešne zvládnuť a vyhnúť sa osudu Nižnej Slanej či Dediniek, ktoré po vypadnutí z V. ligy skončili až v najnižšej okresnej súťaži. Radi by posilnili káder, no z dlhodobého hľadiska chcú stavať na odchovancoch.

Po skončení hlavnej súťaže zostalo 18 hráčov hrať bleskovku, t. j. 5 min. partie na 9 kôl. Tu už Tomáš Ligárt nezaváhal a suverénne zvíťazil s plným počtom bodov, hoci dvakrát mal šťastie a do spadnutia času mu chýbala jedna sekunda. Druhý skočil Milan Šafárik st. z Revúcej a tretí nečakane Ondrej Bašták Ďurán z Gemerskej Polomy.

K hladkému priebehu súťaže prispela aj počítačová technika, ktorú zabezpečil Milan Šafárik so synom z Revúcej.

Ing. Miroslav Ciberaj

Prehľad víťazov jednotlivých turnajov v Betliari:

Ročník	Rok	Víťaz
0	2000	Ciberaj Miroslav
1	2001	Ciberaj Miroslav
2	2002	Dovec Michal
3	2003	Ciberaj Miroslav
4	2004	Barczy Gabriel
5	2005	Dovec Michal
6	2006	Barczy Gabriel
7	2007	Rogos Ján
8	2008	Barczy Gabriel
9	2009	Chyla Jiří
10	2010	Šafárik Milan st.
11	2011	Wenke Oldřich
12	2012	Wenke Oldřich
13	2013/1	Csolto Tibor
14	2013/2	Šafárik Milan st.
15	2014	Barczy Gabriel

Rozpis vybraných zápasov jarnej časti V. Ligy Košicko-gemerskej VsFZ ročníka 2014/2015:

Kolo	Dátum	Čas	Domáci	Host'
15	29.03.2015	15:00	TJ Družstevník Malá Ida	TJ Tatran Betliar
16	05.04.2015	15:30	TJ Tatran Betliar	TJ Kokšov - Bakša
17	11.04.2015	15:30	FK Gemerská Hôrka	TJ Tatran Betliar
18	19.04.2015	16:00	TJ Tatran Betliar	FK TATRA Sokol'any
19	26.04.2015	16:00	TJ Tatran Betliar	TJ Cementár Turňa n/B
20	03.05.2015	16:30	TJ Družstevník Čečejevce	TJ Tatran Betliar
21	10.05.2015	16:30	TJ Tatran Betliar	MŠK Ďurkov
22	17.05.2015	17:00	TJ Gemerská Poloma	TJ Tatran Betliar
23	24.05.2015	17:00	TJ Tatran Betliar	FK Košická Nová Ves
24	31.05.2015	17:00	MFK Ťahanovce	FK Krásnohorské Podhradie
26	14.06.2015	17:00	MFK Dobšiná	TJ Tatran Betliar

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Uzavreli manželstvo

*Ak ste sa srdcom sebe upísali,
s vierou, že žiť len spolu môžete,
tak všetko začína jedine u vás samých,
prvých, čo spolu pôjdu po svete..."*

Patrik Ščibran a Ing. Zuzana Kukurová
25. 6. 2014 Chersonisos, Grécko

Ing. Alexander Šipula a Sarah Louise Hampton
2. 8. 2014 Demänovská Dolina

Peter Katrenics a Dominika Ondrejová
16. 8. 2014 Rožňava

Rozlúčili sme sa

*„Smrť bola súcitná a milosrdným dychom
zhaslo v jej utrpení svetlo blikavé,
jak ona zvykla sfúknuť po večere tichom
lampičku pri hlave."*

*A než sa navždy stratí v temných moriach hlíny,
nech v nich pohrúži, nech pohrúži sa v nich,
rozsvietili sa všetky georgíny na vencoch pohrebných..."*

Štefan Kušnier
Edita Baštáková
Eva Gáborová
Ondrej Cirbus

„Vitaj, občan, medzi nami“

*„Zaplakali ste ako ranný vetrík,
ktorý znenazdania sa prebudí,
na zlomok okamihu ste narušili svet,
jeho usporiadanie, a možno i zákony,
podľa akých sa pohybujú hviezdy..."*

Zuzana Ivanková 12. 7. 2014 Rožňava
Michal Hudec 14. 8. 2014 Bratislava – Ružinov

Pred 10 rokmi nás opustili

*Nepripomínajú mi stromy kríž,
čo rukami nad mojim hrobom lomí
a stráži moje kosti jak do pozoru zmeravaná parola*

Ján Palko
Ján Müller
Terézia Šarlota Jergová
Emília Mrázová
Alžbeta Božicová
Júlia Góčová
Ján Kulifaj
Alžbeta Tompošová
Ondrej Zatroch

Magdaléna Šébllová
Dezider Grieger
Margita Farkašová
Zuzana Chocholová
Rudolf Adam
Mária Echková
Štefan Góč
Mária Čizmarová
Pavol Jerga

Živio, živio, živio...

*„Nech je požehnaný ten, kto so mnou strávi
pár chvíľ, kto zostane, keď sa okolo zotmie,
kto aspoň chvíľu hladí moje ruky,
keď musím celkom sám vstúpiť
do tmy, do noci..."*

Blahoželáme jubilantom:

60 rokov

Hašková Ľubica
Horká Zuzana
Hroncová Erika
Kušnierová Alina
Ruman Ľubomír
Rusňáková Mária
Špiner Bartolomej

80 rokov

Farkašová Gizela
Kolembusová Mária
Letanovská Emília
Matejzel Ľudevít
Šimonová Zuzana

70 rokov

Benediková Ida
Hegedúsová Elena
Ivanková Zuzana
Pavlík Ľubomír

Nad 90 rokov

Filická Júlia
Pot'mák Ján
Samaš Koloman

Podporné pohrebné združenie (PPZ)

dokončenie zo 16. str.

Pohyb členov v našej odbočke v rokoch 2010 až 2013 bol nasledovný:
noví členovia 137, zomrelí 52, vylúčení 25.

K 31. 12. 2013 sme mali 768 členov.

V roku 2014 sme prijali 15 nových členov, zomreli nám 9 členovia, vylúčili sme 3 členov, do našej odbočky prestúpili 2 členovia, z našej odbočky prestúpili 5 členovia. Stav členskej základne k 31. 12. 2014 zostal nezmenený 768 členov.

Na 29. VZ PPZ bola naša odbočka vyhodnotená ako tretia na Slovensku v náraste členov. Väčší nárast bol v odbočkách: Čierny Balog 75, Smižany – 71 a Betliar – 60 členov za štyri roky.

V kategórii najväčší počet násobkov členských príspevkov sme boli tretí. Prvé miesto mal Zvolen s 18-násobkami, Margecany so 17 a Betliar s 15-násobkami.

Ročný členský príspevok na rok 2015 zostal 10,- €, vyplácaná pohrebná podpora 285,- €.

Noví členovia a súčasní členovia do 55 rokov majú možnosť zvoliť si násobok členského príspevku. Od výšky násobku členského príspevku závisí výška vyplácania pohrebnej podpory, (napr. platím dvojnásobok t. j. 20,- € ročne, pohrebná podpora bude 570,- €). Výška násobku je neobmedzená.

Mgr. Dana Farkašová

BETLIARSKE NOVINY - občasník Obce Betliar

■ Vydáva Obecný úrad Betliar ■ Registrované na odbore všeobecnej vnútornej správy Okresného úradu v Rožňave

■ Adresa redakcie: Obecný úrad Betliar, Šafárikova 68, 049 21 Betliar, ■ Telefón: 058 / 79 83 114

■ Vedie kolektív redakčnej rady

■ Tlač: Tlačiareň OTOPRINT, Rožňava